

א

פנים בפנים

התלמוד מביא פירוש מיוחד לסיפור בריאתם של אדם וחווה. מהקריאה הרגילה מצטייר שבתחילה נברא אדם לבדו, ואז ה' נטל את אחת מצלעותיו ובנה ממנה את חווה. אך לפי חז"ל, אדם הראשון לא נברא זכר, אלא "דו-פרצופין": יצור דו-פני שהיה מורכב מזכר ונקבה הדבוקים בגבם. נטילת הצלע לפי פירוש זה אינה מתייחסת לצלעות החזה אלא לצלע במובן הגיאומטרי - צד אחד משני צדדיו של אדם הראשון (אכן, לכל אורך שאר התנ"ך מופיעה המלה צלע רק במובן של צד, כמו "צלע המשכן"). לקיחת הצלע היתה נסירתו של אדם הראשון לשניים על מנת לאפשר לאיש ולאשה להפנות מבטם זה אל זה ולהפגש מחדש, הפעם פנים מול פנים.

מדרש זה צופן בתוכו שיעור עמוק לגבי מהותן ואופן תיקונן של מערכות יחסים. שני סוגי החיבור המוצגים במדרש - חיבור אָחור באָחור וחיבור פנים בפנים - מייצגים בקבלה את שני אופני ההתקשרות הנפשית הבסיסיים בין בני אדם: קשר חיצוני ומנוכר וקשר פנימי ורגיש. הקשר הזוגי בין אדם וחיה היה מערכת היחסים הראשונה בעולם, השורש לכל יחסי האנוש בכלל. אפשר לומר שמאז, משימתה הגדולה של האנושות היא הפיכת יחסי האנוש שלנו מקשרי אָחור באָחור לקשרי פנים בפנים: מעבר מניכור להיכרות (שתי מלים הנובעות מאותו שורש, נ.כ.ר). וכפי שמערכות היחסים כולן ראשיתן ביחסי האיש והאשה, כך גם תיקון יחסי האנוש מתחיל משיפור הקשר הזוגי שלנו.

מְאַחֵרוֹת לַפְּנִימִיּוֹת

מה הם בדיוק שני סוגי הקשרים הללו ומה הן הדרכים לעבור מהאחד לשני?

בפשטות, אחור באחור הוא מצב בו לא רואים את בן הזוג. כאשר אנו ניצבים בגבנו לבן הזוג אנו בהחלט רואים הרבה דברים: נוף רחב ועשיר פרוש לנגד עינינו, השקפת עולם שלמה שאנו מזדהים עמה ושקועים בה. אך בן הזוג נמצא מחוץ לשדה ראייתנו. הוא נמצא בדיוק מאחורינו, אל מול השקפת העולם שלו - שגם היא רחבה ועשירה וגם היא לא כוללת אותנו. מהו אם כן המעבר ממצב של אחור באחור למצב של פנים בפנים? מדובר בהעתקת המבט מהשקפת העולם המוכרת לנו ותהליך 'הסתובבות' עד לאימוץ נקודת המבט של בן הזוג. כאשר שני בני הזוג עושים זאת הם מוצאים עצמם ניצבים בעמדה הפוכה מכפי שהיו בהתחלה וחוזים בכך זוגם על רקע נופו שלו.

תהליך זה הינו הרמה הראשונית ביותר של המעבר מקשר של אחור באחור לקשר של פנים בפנים - מהפך שְׂכָלִי ממצב בו אנו שבוים בהשקפת עולמנו למצב בו אנו מכילים נקודת

מבט נוספת. אולם בהחלט יתכן מצב בו אף כי ברמת השכל מצליחים בני הזוג לראות עין בעין הם עדיין שרויים בקשר של אחור באחור מבחינה רגשית. במישור הרגשי יחסי אחור באחור הם מצב בו כל אחד מבני הזוג שקוע בתועלת ובהנאה שהוא מפיק מהקשר עם בן זוגו, ורואה את חובותיו כלפי בן הזוג כמין כורח הנלווה לקשר, אילוץ שעליו לשאת אותו. קשר רגשי של אחור באחור גרוע עוד יותר מאי-התאמה בהשקפות העולם, שכן הוא מבטא אטימות גדולה יותר - אטימות של הלב שנועד להרגיש את זולתו. בקשר רגשי של פנים בפנים, לעומת זאת, בני הזוג מניחים בצד את העדפותיהם וציפיותיהם הפרטיות ומקדישים עצמם לנתינה אמיתית זה לזה.

מאפיין נוסף של יחסי אחור באחור הוא שכל אחד מבני הזוג מושך את הקשר לכיוון אחר. מכיון שלנגד עיני כל צד עומדים צרכיו שלו ולא צרכי בן-זוגו, הוא באופן טבעי שואף להשיגם,